

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กลุ่ม 11 ของประเทศไทย
ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE 11 PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS
IN THE NORTHEAST OF THAILAND

บุญนิศา เหมาะสมาน¹ กิจพิณัฐ อุสาโห²
Punnisa Morsaman¹ Kitpinit Usaho²

^{1,2}บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
^{1,2}Graduate School, University of Eastern Asia

*Corresponding Author, e-mail: ramidamorsaman@gmail.com

Received: February 23, 2018; Revised: April 2, 2019; Accepted : April 11, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย หน่วยที่ศึกษาได้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย 41 โรงเรียนจาก 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรผู้ให้ข้อมูลจำนวน 340 รูป/คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการจำนวน 41 รูป รองผู้อำนวยการจำนวน 41รูป ครูประจำการจำนวน 134 รูป/คน ครูพิเศษจำนวน 83 คน และครูบาติจำนวน 41 รูป กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจำนวน 181รูป/คนจากการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือ แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์เนื้อหาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทยในด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านประกันคุณภาพการศึกษา

และด้านการจัดการเรียนการสอนและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1) ในภาพรวมสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน

2) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย ได้แก่ 2.1) จัดทำหลักสูตรให้สามารถวัดองค์ประกอบของเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องทั้งทางวิชาการและด้านพระพุทธศาสนาตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2.2) จัดการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา 2.3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมตามตัวบ่งชี้ในหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน 2.4) ออกแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพและความเป็นจริงและจากแฟ้มสะสมผลงานเพื่อวัดความรู้ทักษะและเจตคติทั้งด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purpose of the research (1) to study the status of the academic administration status of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand and (2) to study guideline for the development of academic administration of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand The Unit of study in the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand, 41 Schools from 5 province consisting of Nakhonratchasima,Chaiyaphum,Burirum,Surin and Srisaket Provinces. 340 people providing information consisting of 41 director, 41 deputy director, 134 regular teachers, 83 specials teachers and 41 bali teacher the sample group provider 181 images/person from the table opening of Krejcie and Morgan (1970)

Stratified random sampling Tools was questionnaires Data collection by mail delivery method Data analysis content analysis, academic administration condition of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand about the curriculum, measurement and evaluation, educational quality assurance and teaching and leaning, management,And guidelines for the development of academic administration of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand by using descriptive statistics Mean and standard deviation.

The research findings were summarized as follows : (1) In overall the academic administration condition of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand, has a high level in all aspects In descending order which in the curriculum, measurement and evaluation, educational quality assurance and teaching and learning, management, (2) Guideline for the development of academic administration of the Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, group 11 in Thailand, 2.1) equate curriculum that can measure the elements of content and activities to be consistent a both academic and Buddhist aspects according to the interest and aptitudes of learners taking, into account the individual differences 2.2) Manage teaching and learning to develop the ability to use technology for the pursuit of academic and Buddhist knowledge 2.3) Create a plan for improving the quality of education, both academic and Buddhist, that is appropriate according to the indicators in the curriculum, the need of learners and schools and communities 2.4) Design various measurements and evaluation methods according to conditions and venality and from the portfolio to measure Knowledge, skill and good attitude in both academic and Buddhist aspects.

Keywords: Academic Administration, Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาคือโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานให้แก่พระและสามเณร โดยมุ่งเน้นวิชาการในด้านพุทธศาสนาเป็นหลัก ปัจจุบันแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วน คือ แผนกสามัญ แผนกธรรม และแผนกบาลี โดยการศึกษาในแผนกสามัญศึกษาเป็นการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม พระพุทธศาสนา (B-NET) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ของคณะสงฆ์ควบคู่ไปกับสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียนสามัญทั่วไป กล่าวคือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีทั้งหมด 8 สารวิชา เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ส่วนการศึกษาแผนกธรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมในพุทธศาสนาโดยใช้ภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมี 4 สารวิชา คือ พุทธประวัติ ธรรมะ พระวินัย และเรียงความ โดยมีการศึกษา 3 ระดับ คือ นักธรรมตรี นักธรรมโท และนักธรรมเอก (กองพุทธศาสนา, 2561)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ทำการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (Buddhism National Educational Test: B-NET) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และคณะสงฆ์ โดยจัดสอบในรายวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวิชาวินัย โดยผลการทดสอบในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาพบว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นวิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย มีผู้เข้าสอบ 7,479 คน คะแนนเฉลี่ย 41.08 คะแนน สูงสุด 78.57 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 11.43 คะแนน วิชาศาสนปฏิบัติ มีผู้เข้าสอบ 7,470 คน คะแนนเฉลี่ย 42.77 คะแนน สูงสุด 90.00 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0.00 คะแนน และวิชาภาษาบาลี มีผู้เข้าสอบ 7,471 คน คะแนนเฉลี่ย 35.66 คะแนน สูงสุด 94.00 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 11.00 คะแนน ส่วนผลการทดสอบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า วิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย มีผู้เข้าสอบ 2,799 คน คะแนนเฉลี่ย 44.31 คะแนน สูงสุด 85.71 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 8.57 คะแนน วิชาศาสนปฏิบัติ มีผู้เข้าสอบ 2,798 คน คะแนนเฉลี่ย 33.82 คะแนน สูงสุด 73.33 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 3.33 คะแนน และวิชาภาษาบาลี มีผู้เข้าสอบ 2,793 คน คะแนนเฉลี่ย 39.38 คะแนน สูงสุด 94.00 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 10.00 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเกือบทุกวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

นอกจากนั้น ผู้เรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ร่วมด้วย โดยในปีการศึกษา 2558 มีผู้เข้าสอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6,300 คน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 36.32 คะแนน วิชาสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 42.40 คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 25.96 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 25.02 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 30.46 คะแนน ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผู้เข้าสอบ จำนวน 2,800 คนพบว่า วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 37.15 คะแนน วิชาสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 35.86 คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 17.69 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 18.86 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 28.96 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ผ่านมายังไม่ได้คุณภาพ อย่างที่ควรจะเป็น ผลการทดสอบระดับชาติเป็นเพียงการประเมินผลของกระบวนการจัดการศึกษาเท่านั้น ส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่อาจให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา และการดำเนินการ เพียงเพื่อให้ผ่านการประเมินคุณภาพดังกล่าว ทั้งที่ความเป็นจริงสถานศึกษาควรใส่ใจในกระบวนการบริหารงานวิชาการทั้งระบบเนื่องจากการบริหารงานวิชาการมีบทบาทและความสำคัญในทุกองค์กร ของสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการที่ดีมีคุณภาพจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน และทำให้องค์กรสถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เรียนและผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการบริหารงานวิชาการเกิดประโยชน์กับผู้เรียนและได้รับการพัฒนาอย่างเนื่องสามารถนำไปปรับใช้กับ โรงเรียนที่มีบริบทคล้ายเคียงกัน และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ต่อไปได้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ของประเทศไทย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม และการตอบข้อคำถาม ปลายเปิด เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. หน่วยที่ศึกษาได้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 จำนวน 41 โรงเรียน ประชากรผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูรวมจำนวน 340 รูป/คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 จำนวน 22 โรงเรียน และมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมจำนวน 181 รูป/คน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) สุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่าย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
ผู้อำนวยการโรงเรียน	41	22
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	41	22
ครูประจำการ	134	71
ครูพิเศษ	83	44
ครูบาลี	41	22
รวม	340	181

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) จันทราณี สงวนนาม (2553) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) สมาน อัสวภูมิ (2553) เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ดังนี้

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

**พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11**

- ด้านหลักสูตร
- ด้านการจัดการเรียนการสอน
- ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- ด้านการวัดผลและประเมินผล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ รวมจำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8816

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง
2. ทำการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 จากข้อคำถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11
 - 1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสภาพการบริหารงานวิชาการในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ คือ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 จำแนกตามรายด้าน

ด้านหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารงานวิชาการในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากที่สุดไปหาน้อย ใน 3 อันดับแรก คือ การจัดทำหลักสูตรที่สามารถผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ กับวิชาการด้านพระพุทธศาสนาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รองลงมา การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการจัดทำหลักสูตรที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา

ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารงานวิชาการที่ดีมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากที่สุดไปหาน้อย ใน 3 อันดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริง รองลงมา การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา และการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเอาทฤษฎีทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากที่สุดไปหาน้อย ใน 3 อันดับแรก คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับการให้การพัฒนาสาระหลักสูตรทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา รองลงมา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการศึกษาต่อ

ด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารงานวิชาการในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากที่สุดไปหาน้อย ใน 3 อันดับแรก คือ การประเมินความก้าวหน้าในเชิงพัฒนาการของผู้เรียนตามปัจจัยด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา รองลงมา การประเมินความก้าวหน้าในเชิงพัฒนาการของผู้เรียนโดยพิจารณาจากแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการประเมิน

ความก้าวหน้าในเชิงพัฒนาการของผู้เรียนโดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11

ด้านหลักสูตร ได้แก่ (1) การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) การจัดทำหลักสูตรให้สามารถจัดองค์ประกอบของเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความรู้ทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา ให้ได้ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) การจัดทำหลักสูตรให้ครอบคลุมการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา ด้วยตนเองตามความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (2) การจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา โดยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยการใช้การวิจัยหา เพื่อให้ผู้เรียนมีอิสรภาพทางความคิด (3) การจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นการนำเสนอข้อเท็จจริงทางวิชาการ จากการนำทรัพยากรทางการศึกษาต่าง ๆ มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการค้นพบความจริงทางโลกและทางธรรมที่สอดคล้องกับสภาพบริบทแวดล้อม

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (1) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา ที่เหมาะสมตามตัวบ่งชี้ในหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน (2) การจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเน้นที่ระดับความสามารถของผู้เรียนในการนำองค์ความรู้ทางวิชาการและทางพระพุทธศาสนาไปสู่การปฏิบัติได้ (3) การจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา

ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ (1) การออกแบบวิธีการการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพความเป็นจริง และจากแฟ้มสะสมงาน เพื่อวัดทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา (2) การสร้างทีมผู้สอนเพื่อวางแผนการนำผลการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสามารถในการบริหารงานวิชาการในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ คือ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษายังพบประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ การจัดทำหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ล้วนแล้วแต่เป็นกระบวนการบริหารงานที่สามารถกำหนดเป็นแผนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงส่งผลให้มีค่าคะแนนอยู่ในอันดับสูงกว่าด้านอื่น และการจัดการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับสุดท้ายคือ การจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตอบสนองความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งไม่สามารถจะบอกได้ว่าอย่างไรถูก อย่างไรผิด หากแต่ต้องขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่จึงเน้นที่การให้ครูเป็นพี่เลี้ยงหรือเปลี่ยนบทบาทมาเป็นโค้ชเพื่อสอนแนะ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553: 148) สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่ว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลเป็นการบริหารจัดการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีเกิดผลผลิตได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ นั่นคือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณภาพและการจัดการได้ สอดคล้องกับพระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติ (B-NET) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านรูปแบบการสอน ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับวิโรจน์ สารรัตนะ (2544, น. 22) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาว่าประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ประกอบด้วยการมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมและความเชื่อร่วม และการมีภาวะผู้นำทางด้านการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วยการมีส่วนเกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การยอมรับและการมีแรงจูงใจพฤติกรรมทางกายภาพ การยอมรับและการมีแรงจูงใจทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง และ 3) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยหลักสูตร

การสอน การพัฒนาบุคลากร ความคาดหวังในความสำเร็จสูง และการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของอนงค์ พิษสิงห์ (2553) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาและการวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ และการนำไปใช้และการตรวจสอบ ทบทวน ที่ว่าระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนงาน การปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผลงานและการสรุปผลงาน และองค์ประกอบด้านผลผลิต ได้แก่ ความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตของเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้ดี

2. จากข้อค้นพบที่น่าสนใจของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ที่มีระดับการบริหารอยู่ในอันดับสุดท้ายในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนาที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งเกิดความพยายามคิดค้น การแก้ปัญหา สอดคล้องกับ Gilpatrick (2010) ครุมีการทำวิจัยพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง มีภาวะผู้นำในการนำนักเรียนให้ทำตามได้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา และการประเมินความก้าวหน้าในเชิงพัฒนาการของผู้เรียนที่สอดคล้องตามตัวบ่งชี้ด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ด้านหลักสูตร เช่น จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ครอบคลุมการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้จากประสบการณ์จริง ด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการนำเสนอข้อเท็จจริงทางวิชาการมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการค้นพบความจริงทางโลกและทางธรรมที่สอดคล้องกับสภาพบริบทแวดล้อม ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่เน้นระดับความสามารถของผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสุลี รุ่งพานิช (2552) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 5 ปัจจัย

เรียงตามลำดับสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปมาตรฐานจากน้อยไปหามาก คือ ปัจจัยทักษะด้านการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 79 จึงกล่าวได้ว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ผลที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นทางออกที่สำคัญในการยกระดับการบริหารงานวิชาการให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 และในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ ต้องศึกษาแนวทางที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร ข้อที่มีสภาพบริหารอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ จัดทำหลักสูตรที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ ต้องศึกษาแนวทางที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านหลักสูตรให้สอดคล้องและใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11 ที่มีระดับการบริหารอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรมีการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 11

รายการอ้างอิง

- กองพุทธศาสนา. (2561). *คู่มือโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2561 จาก <http://deb.onab.go.th/index.php>.
- จันทราณี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ชูลี รุ่งพานิช. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2.*
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พระอธิการคำพันธ์ ธรรมครูโก. (2560). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติ
ปีเนตของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วารสารพื้นถิ่น โขง ชี
มูล, 4(1).*
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์
องค์การทางการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *คะแนนผลการทดสอบ B-NET/O-NET โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.niets.or.th/th/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมาน อัสวภูมิ. (2553). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5).
อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- อนงค์ พิษสิงห์. (2553). *การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- Gilpatrick, R. H. (2010). *Classroom management strategies and behavioral interventions
to support academic achievement*. Minnesota: Walden University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Assawaphum, S. (2010). *Modern education administration. Concepts, theory and practice.* (5th ed.). Ubon Ratchathani, Ubon Ratchathani Offset Printing. [In Thai]
- Division of Buddhism. (2018). *Handbook of Buddhist Scripture School.* Retrieved from 25 October 2018, search from <http://deb.onab.go.th/index.php>. [In Thai]
- National Educational Testing Institute. (2017). *The test scores of the O-NET – B-NET Buddhist Scripture School General Education Department.* Retrieved from 25 October 2018, search from <http://www.niets.or.th/th/>. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2007). *Educational quality development strategy of the Ministry of Education.* Bangkok: Office of the Education Council. [In Thai]
- Puechsingha, A. (2010). *Development of a management system aimed at effectiveness in education schools.* (Ph.D's Thesis, Mahasarakham University) [In Thai]
- Roongpanich, C. (2009). *Analysis of factors affecting academic administration efficiency of basic education institutions Under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1 and 2.* (Master's thesis, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University). [In Thai]
- Sanguannam, C. (2010). *Theories and practices in administration.* (2nd ed.). Bangkok: Bookpoint. [In Thai]
- Sararattana, W. (2001). *Administrative principles, theories of educational issues. And analysis Thai Educational Organization.* Bangkok: Thipwisut. [In Thai]
- Thammakrug, K. (2017). Educational management guidelines for promoting national education Bnet of Buddhist Scripture School Department of General Education Khon Kaen. *Khong Chi Mun Local Journal*, 4(1). [In Thai]